

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. II. Tobias inter omnes tribules suos eximius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

guinem & claros prefert natales. At hæc nobilitas uti suum habet ortum, ita suum etiam occasum & interitum ignorare non potest. Tertia, quam virtus parit est eruditio. Vulgarè phrasi dicitur: Homo nobiliseft, aut quia ingenij nobilis, iudicij maturi, memoriæ excellentis, aut quia bene institutus, optimè moratus, insigniter doctus, eximie sedatus, omnibus sese attemperare parus. Sic quisvis dispiciat, quibus velit nobilitatis insignibus ornari, si nondum eâ claritate fulgeat. Seneca de nobilitate verà differens: *Bona mens, inquit, omnibus parat, omnes ad hoc sumus nobiles. Si quid aliud est in philosophiâ boni, hoc est, quod stemma non inspicit. Præcipuus Socrates non fuit: Cleanthes aquam traxit, & rigando hortulo locavit manus: Platonem non accepit nobilem philosophia, sed fecit. Quis ergo generosus? Ad virtutem bene à naturâ compositus. Hoc unum est intuendum. Non facit nobilem atrium plenum fumosis imaginibus: Nemo in nostram gloriam vitæ: quod ante nos fuit, nostrum non est. Animus facit nobilem, cui ex quacunque conditione supra fortunam licet surgere.*

Paulus Timotheum suum hortatus: *Divitibus, inquit, huius sæculi præcipe, non sublimè sapere. Præcipi vult, non suaderi his, qui ceteros facultatibus, nobilitate, aliis dotibus antistant, supercilium non erigere, non inolescere: Dic eis & manda, ut famulos atque subditos, & quoscunque alios, non minus quam se, ac suos putent esse homines. Contrarium subinde factum. Homines potentes ac nobiles supercilio tam grandi servos suos, & ignobiliores alios despexerunt, perinde ac si magnates isti de longè meliore luto sint facti. Minimè Christiana, & amens, barbaraque insolentia hoc est. Præcipe igitur, præcipe tam fastuosis pavonibus cristas ponere, & meminisse, non solâ multitudine fumosarum imaginum, nec stemmatis tantum & longi sanguinis æstimatione censerî hominem; vera nobilitatis insignia, virtutis & eruditionis esse ornamenta, plus aliis scire, auctiorem doctrinam comparare, sanctius ad virtutis leges vivere, hoc facit nobilem.*

Talem in exemplum statuimus Tobiam, qui familiaria, & stirpe clarus, clarior fuit virtute, vir exactissimus ad omne virtutis imperium. Talis & Romanus martyr vir nobilissimus, qui Galerij Imperatoris ævo, Asclepiadi Antiochiæ præfecto in os objiciens: Absit à me, inquit, ut nobilem me præferat parentum sanguis, aut lex curiæ; generosa Christi sequela nobilitat viros. Non cupio ut mihi, meoque generi quidquam parcas. Christi sanguis pro me suffulset nobilitat. Oratione tam ingenuâ irritatus Asclepiades, Christi Athletam flagris & plumbatis cædi, latera mucronibus conscindi iussit: At Romanus non minus fortiter ac herè: Gratias ago tibi, ô præfecte, inquit, quòd in meo corpore multa referaris ora, quibus Christum meum deprædicent. Tot ecce Christum in me linguæ, tot laudant labia, quot vulnera.

§. III.

Notro hoc ævo in aulis principum illustre nobilitatis ornamentum & insigne est clavus aurea, quam reges, Principesque dant Magnatibus, qui sibi sunt aureæ. Has quisquis desiderat, quavis horâ eas impetrat, hac geminâ clave momentis omnibus cælum referat. His ornamentis ad omnem nobilitatis perennitatem insignimur.

Ante annos quadraginta & plures, quod recentissimè memini, vir non longi sanguinis, nec lunulis pedem insignitus, sed arte musices clarissimus auream à suo principe clavem in eximij favoris signum accepit. Sapuit vir iste, & intra suam sese fortunam continuit, clausam galeam non perforavit, non se alium, quam

erat, iactavit: Scitur, aiebat, qui sum; & gloriosus mihi meâ me arte evehi; satis est mihi clavus aurea, maximi favoris argumentum, hæc una clavus satis me nobilitat. Prudenter hæc & modestè.

Clave aureâ nobilibus inferi potest, quisquis id ferri affectat. Et genus & formam regina non pecunia, sed pecuniæ largitio, sed elemosyna, sed oratio donat. Elemosyna & oratio, duæ claves aureæ. Elemosyna cælum, oratio cor referat divinum, ed spiritum ardentem precantis ingreditur. Hieronymus Celantiæ sapienter instituens: *Nulli te unquam, ait, de generis nobilitate præponas, nec loco humilioris natus te inferiores putas. Nec scit religio nostra personas accipere, nec conditiones hominum, sed animos suspicit singulorum. Sola apud Deum libertas est non servire peccatis; summa apud Deum nobilitas est clarum esse virtutibus.*

De elemosynâ cæli clave aureâ Hebræus vates Daniel luculentissimè: *Quamobrem, inquit, rex consilium dedit meum placeat tibi, & peccata tua elemosynis redime, & inquitates tuas misericordis pauperum. Hoc nolter nobis Tobias suo loco dicit. Quoniam elemosyna ab omni peccato, & à morte liberat, & non patietur animam ire in tenebras. Fidia magna erit coram summo Deo elemosyna omnibus facientibus eam.*

Hic dices: Quam ego velim in egenos esse liberalissimus, & quavis hebdomade centum philippicos in pauperum turbam partiri. At recule tenues sunt & accisæ, vacuâ manum non explicant. Vellem si possem. Solatium hic ingens Augustinus supplicans: *Quid, dicit, quid vis, inquit, & non potes factum Deum computat. Dicitur Deus, quid quisque voluerit, non quid poterit.*

De oratione aureâ cæli clave dixit Siracides: *Oratione humilioris se nubes penetrabit, & donec propinquet non solabitur, & non discedet donec Altissimus expugnet. Applica hanc clavem, & referasti cælum & aspicuisti cor divinum.*

Qui geminas has claves aureas habent, hi regum regi à cubiculis sunt primæ admissio amici, summæ nobilitatis magnates. Orando & elemosynas erogando jus civitatis supernæ, nomen nobilitatis æternæ obtinetur.

CAPUT II.

Tobias inter omnes tribules suos eximius.

Tobias genus & patriam exposuimus. Postquam viri nomen, continuò multiplex comitatur elo-

I. Puer etiânum & pæne infans, puerile nihil aut infantile moribus præ se tulit. Cùmque esset junior omnis in tribu Neptali, nihil tamen puerile gessit in opere.

II. Ceteris omnibus ad Ieroboami vitulos aureos properantibus, ille solus Hierusalem ibat, & templum Domini frequentabat. Ita divinæ paginæ testantur.

Denique cùm irent omnes ad vitulos aureos, quos Ieroboam fecerat rex Israël, hic solus fugiebat consortia omnium, & pergebat in Hierusalem ad templum Domini, & ibi adorabat Dominum Deum Israël.

III. Societatem hominum pravorum cautissimè declinabat; illud Siracidæ monitum sectatus: *Qui rigerit picem, inquinabitur ab eâ, & qui communicaverit superbia, induet superbiam.*

IV. Omnia primitiva sua & decimas suas fideliter offerre, ita ut in tertio anno profelytis & advenis ministraret omnem decimationem. Fidelissimus debitor, mitissimus exactor.

V. Hæc & his similia secundum legem Dei puerulus observabat: parentes honorabat: statim de die temporibus Deum adorabat, mensam, somnum, actiones omnes precibus Deo commendabat, leges divinas memoriæ diligentissimè mandabat. Iosephus scriptor Græcus Hebræorum

Tertia.

Sen. ep. 44. mihi pag. 456. & seq.

1. Tim. c. 6. vers. 17.

Tobias fuit vir ad omne virtutis imperium exactissimus.

Oratio & elemosyna claves cæli sunt aureæ.

Lunula in calceis prisca nobilitatis insigne.

rum liberos sic educatos asserit, ut in ipsis pæne incu-
nabulis divinas leges cœperint edificere. Quemadmo-
dum alicubi locorum, ubi morum corruptela est, po-
liticæ Machiavelli præceptiones vel in cunis immul-
gentur pueris. Ita Tobias etiânum parvulus, & pæ-
ne cum nutricis lacte leges divinas combibit. De his
singulis Tobie actionibus singulariter agendum foret.
Sed unicum sumemus illud: Cum irent omnes ad vitulos
aureos, hic solus fugiebat consortia omnium. Ergo Tobias
inter omnes suos tribules eximius. Quod jam uberius
dicemus.

§. I.

Incredibile profus videtur unicum exercitui posse
resistere. Sed id factum docent decantatæ veterum
historiæ. Rex Persena, Tarquinios reges expulsos in
gradum pristinum restitutus exercitum ad portas per-
duxit. Hetruscis jam in urbem ponte sublicio irrum-
pentibus Horatius Cocles extremam pontis partem
occupavit, totumque hostium agmen, donec post ter-
gum suum pons abrumperetur, in fatigabili pugna
sustinuit. Atque ut patriam imminente periculo libe-
ratam vidit, armatus se in Tiberim misit, non fluvij
altitudine dejectus quasi fatis, non pondere armo-
rum pressus, nec ullo vorticis circuitu actus, ne telis
quidem, quæ undique cœgerebantur, læsus, turum na-
tandi eventum habuit. Nusquam ite tot civium, tot
hostium in se oculos converterit, stupentes illos admi-
ratione, hos inter lætitiâ & metu hæsitantes: unu-
lusque duos acerrimè pugna confertos exercitus, al-
terum repellendo, alterum propugnando, distinxit.
Denique unus urbi Romæ, tantum scuto suo, quantum
Tiberis alvo suo, munimenti attulit. Quapropter dis-
cedentes Hetrusci dicere potuerunt: Romanos vicini-
mos, ab Horatio victi sumus. Ita vir unus in multa
millia hostilis exercitus pugnavit. Sed Horatium Co-
cilem salvum ac valere jubemus. Tobias adhuc pue-
rulus adversus populi multitudinem ingentem pugn-
t, pugnavit, gradu se moveri nequitiam passus: Cum
irent omnes ad vitulos aureos, hic solus fugiebat con-
sortia omnium. Cum omnes ederent ex cibis genti-
lium, iste custodivit animam suam, & nunquam con-
taminatus est in escis eorum. Videte puerum, qui in
suâ gente multa millia adultorum abstinentiâ, fide,
constantia longè superavit. Verè liliu in spinis, lam-
pas in obscuro, smaragdus in luto, sidus in tenebris: co-
lumba in accipitrum medio, ovis in luporum circulo;
sanctus & impollutæ fidei inter improbissimos. Nep-
thalitæ omnes idololatræ, Tobias solus uni & vero
Deo adhæsit.

Pulchella mundi ratiocinatio est, & maximarum
virium, quæ etiâ fortes animos enervat: Syllogismus
iste est, sed planè informis: tamen alij omnes hoc faci-
unt. Cur ego eximi numero & singularis esse velim;
si hoc aliis, cur mihi non liceat? Hoc illud mundi
robustissimum epicherema est. Exemplis rem mon-
stramus, vulgatissimæ voces sunt: 1. Omnes jam vi-
vunt bacchanalia, nemo sobrius. 2. Quisque ad cru-
menam suam vigilat, quisque suum venatur lu-
crum. 3. Nemo est, qui corporis cultum non amet.
Hoc vestium genus jam ubiq; usitatissimum. 4. Hanc
pecuniæ exercendæ rationem nemo non sequitur. 5.
Nemo aliter hac de re loquitur. 6. Ad quietem om-
nes properamus, laborem fugimus omnes. 7. Nemo
tolerat se dictis contumeliosis aut acerbis peti. 8. Ne-
mo non amicus esse cupit reginæ pecuniæ: certè nec
ego hostis ero. Centum talia: Hoc omnes faciunt,
omnes, omnes; ego unus sum eximius? Sic alter al-
terum ad gehennâ suavitè inter brachia ducit, alienis
perimus exemplis. Quis est, qui cum paucis, quis est,
qui serio, totoque pectore solus cupiat potiri cœlo?

Tom. II.

§. II.

Tobias solus fugiebat consortia omnium. Noë
mus solus inter nequissimos bonus: Noë vir ju-
stus atque perfectus fuit in generationibus suis. Omnis
caro corruerat viam suam. Mundus feculentum hircor-
um refertissimus, solus ovicula Noëmus, cui dixerat
Deus: Te vidi justum coram me. In hic solus. Iosephus
in Ægypto, quam non sanctâ domo exceptus est: Do-
minus, aulæ asclela non magnam domus curam ha-
buit, domina impudica & nequam femina, ancillæ
dominâ non sanctiores, in vercundæ; domesticæ om-
nes idololatræ. Unicus Iosephus inter tot corvos &
Harpyias veluti columbula se cœtinuit. Deum coluit,
virtuti studuit. En iterum hic solus. Iobus idea pa-
tientia, solus veri Numinis cultor inter idolorum ser-
vos. Vir erat in terrâ Hus, ubi homines impij idolo-
latræ, nequiores quàm bestia. Hinc ille ingemiscens:
Frater, inquit, sui draconum & sociis strathionum, ille ta-
men unus religione in Deum, vitæque sanctimoniam
eminuit. & ad mores paternos suos quoque filios for-
mavit. En etiam hic solus. Non adeo magnæ artis est
probum inter probos, sed inter improbos probum per-
severare. Quod Gregorius eruditè commendans: Sic
ur enim, inquit, gravioris culpa est inter bonos bonum non
esse, ita immensè est præconij, bonum inter malos exitisse. Eo-
thius inter Sodomæos & Gomorrhæos, salaces hædos,
vir integerrimus, quem Petrus Apostolus laudans:
Aspectu, inquit, & auditu justus erat, habitans apud eos, qui
de die in diem animam justam iniquis operibus cruciabant.
Ecce iterum hic solus. Iosephus ab Arimathæa inter
septuaginta duos senatores confederat, qui omnes in
Christi caput pronuntiârunt: Reus est mortis. Quid ille
unus & solus hic diceret? Solus tamen & unus contra
riam dixit sententiam: Non est reus mortis: non enim
consererat consilio & actibus eorum. Ecce & hic solus. Ho-
ratius Cocles, Tobias inter suos omnes eximius. Epi-
scopo Pergami vox divina hæc scribi iussit: Scio ubi
habitas, ubi sedes est Satana, & tenes nomen meum, & non
negasti fidem meam. Medius filiorum Belial religionem
non mutavit, mores sanctos non exiit. Ecce & hic
solus. Thomas Morus Angliæ fidus illustrissimum in
Londinensi curiâ confedit, cõsiliis regis improbis ob-
stiturus: ceteri suadentes omnes & Placentini senato-
res id decreverunt, quod maxime rex Henricus vo-
luit, in cuius sententiam omnes alij concesserunt, so-
lus Morus restitit, illas Baptistæ voces usurpans: Non
liceat tibi. Ecce hic solus viam veritatis non deseruit, ca-
put in super huic sententiæ impendit, verè curiæ Bri-
tanniæ Phœnix. Hinc Carolus V. Imperator dixit:
Rex Henricus toti Angliæ caput amputavit, cum
Morum sustulit. Si Morus præ ceteris videri voluisset,
aut solâ restitisset pertinaciâ, laudem non tulisset. At
verò dictante scientiâ & conscientia caput conse-
crare veritati, hoc sanè immensè est præconij. Ecce
hic solus Tobias verus Phœnix.

Quotidianum est bonæ mentis homines inter im-
probos versari. Est famulus, aut ancilla in domo, in
quâ mores regnent pessimi, de quâ vix alio modo
judicare possis quàm isto: Mi Deus, quàm dissolutis
moribus in hac domo inquilini sunt, quàm vitâ hic
vivitur vitiosâ, estur, potatur, luditur totos dies, totas
subinde noctes. Exclusum est his ædibus Ieiunium,
exclusa pudicitia omnis; turpia, obscœna verba pæne
omnium ore sparguntur; exempli boni vix quidquam
videas. Precando mensam adire, aut ab eâ recedere
pæne dedecori est; somnum ut pecudes ordiuntur.
Hæc mihi parum videntur christiana, hæc divinis le-
gibus non conformia. Hunc ergo domesticorum fu-
rorem non sequar. At irridebor, & vexabor? Paruna
refert: modò id Deo Angelisque placeat. Ecce hic so-
lus

Ecc 2

Bonemen-
tis homi-
nes inter
imptos
solj:
Tobias.
Noemus.
Gen. c. 6.
vers. 12.
Gen. c. 7.
vers. 1.
Iosephus;

Job c. 30.
vers. 29.
Sic Greg. 10. 2.
1. 1. moral.
c. 1. mihi
pag. 316.
Lorhus.

2. Petr. c. 2.
vers. 8.
Iosephus
ab Arima-
thæa.
Math. c. 26
vers. 66.
Luc. c. 23.
vers. 51.
Episcopus
Pergami
Apost. c. 2.
vers. 13.

Thomas
Morus.

lus; ecce hic Tobias. Iste custodit animam suam, hic sanctus est. Hæc talis ancilla non servit vitii, animo libera. inter spinas rosa est. Quod Origenes per præcæ legis sanctos confirmans: *Qualis fuit Melchisedech, inquit, in medio Chananæorum, qualis Abraham in medio Chaldaeorum, inter profanos sanctus, inter obscenos mundus, pius inter impios. Sunt etiamnum in orbe, non dubitem, ephesemodi latentes sancti, quos difficile est digitis demonstrare, & dicere: hi sunt. Isti custodiunt animas suas. Deus defendit illos ab omni vitiorum turpitudine.*

Vnicus talis homo plures est apud Deum, quam aliorum multa millia. Quod Siracides aperitissime confirmans: *Melior est, inquit, unus timens Deum, quam mille filii impij. Hoc Chrysothomus expendens, & idem omnino adstruens: Melior est, inquit, unus faciens voluntatem Dei, quam innumeri peccatores.* Davidi Regi olim à populo dictum: *Tu unus solus pro decem millibus computaris.* Idem hæc usurpare liceat in hominem inter improbos tam castis & probis moribus viventem. Hic unus solus computatur pro decem millibus. Multitudo vitii favens non curanda quidquam, nec sectanda. Quod Deus expressissime præcipiens: *Non sequeris, ait, turbam, ad faciendum malum: nec in iudicio plurimorum acquiesces sententia, ut à vero devies.* Nec enim refert, quam multi, sed quam boni. Socrates imprudentissimum iudicat, qui unicū adulterinum nummum rejecit, ut monetam improbam, & marsupium his nummis plenum admittit, ut pretium non spernendum. Argentum falsum, non ideo probum est, quia multum est: vitia non ideo laudanda, quia plurimos habent cultores & patronos. Laurigeri multi, pauci Phœbi. Eam ob rem optimus princeps Mathathias, cum suaderetur ei à multis, ut Antiocho regi pareret, & præsentem sese necessitati attemperaret, voce generosissimâ dixit: *Etsi omnes gentes regi Antiocho obedunt, ego & filii mei & fratres mei obediemus legi Patrum nostrorum. Propitius sit nobis Deus, non est nobis utile relinquere legem & iustitiam Dei. En germanum Tobiam imitatore. Hic geminum documentum exactius observandum.*

Eclli. c. 16. vers. 3. Chrysothomus. 8. in Acta. 2. Reg. c. 18. vers. 3.

Exod. c. 23. vers. 2.

1. Machab. c. 2. v. 19. 20. & 21. Duplex documentum.

§. III.

I. Cum irent omnes ad vitulos aureos, &c. Mundum inspicere, imò teipsum intueri, ad vitulos aureos nemo non festinat. Pecuniæ obediunt omnia. *Scilicet uxorem cum dote fidemque & amicos. Et genus & formam regina pecunia donat.* Dat census honores, inde gravis iudex, inde severus eques. Atheniensium nummi bove, Peloponnesiorum testudine signati. Hinc verum & vetus verbum: *Virtutem & sapientiam vincunt boves, vincunt testudines.* Quantum quisque suâ nummorum servat in arcâ, tantum habet & fidei, religionis, nobilitatis, ingenij, dignitatis.

Invenal. sat. 3. v. 140.

Hor. ep. lib. 1. ep. ad Ma. cen. pa. 245.

Hor. loc. cit. An hi vituli fusiles è puro puro ro auro sint confecti.

Protinus ad censum; de moribus ultima fiet. Quæstio. Quot pascit servos? quot possidet agri lugera? Quam multa, magna que paropside cenat? Quantum quisque suâ nummorum servat in arcâ tantum habet & fidei. O cives, cives quærenda pecunia primum est. Virtus post nummos.

Aurum potest omnia. Quidvis nummis præsentibus opta. O igitur beatus uir, ô ter beatus, qui post aurum vitulosque aureos non abiit! Vitulus argentum est auro, virtutibus aurum. Quæstio hic fit, num fusiles hi vituli è puro puro auro sint conflati? aïo, non vitulos fuisse, sed vitulorum capita, eaque aurea. Hæc illa Hebræorum idola, quorum effigiem in Ægypto utique viderunt, & ad suos ritus impiè transulerunt. Vitulari, præcis erat lætitiâ exultare, uti amenitate vernâ pecudes in pratris solent. Quis hominum à suo protoplasto suos habet

impetus, & procurfus, seu latentem petulantiam, seu exultantem lætitiâ, aut vehementem exandescantiam aut tetricam & lacrymis exundantem tristitiam. Hinc propensiones & affectus diversissimi: alii in aliud ferimur, sua quemque trahit voluptas, eaque sibi dissimilima. Sunt, quibus summæ sit voluptati viles animas ad jurgia & pugnos mutuos concitare. Alii potando, alii ludendo, alii venando plurimum oblectantur. Aliquorum in doles summis studiis querit nummos, alii honores & dignitates aucupantur industria incredibili, plurimi ad cultum pompamque vestium curam atque operam omnem conferunt. Iuvenilia desideria, aurea vitulorum capita. Timothei commonefaciens Paulus: *Iuvenilia, inquit, desideria fugite.* Cum igitur omnes ad vitulos eant aureos, & suam quisque cupiditatem ac libidinem sequeatur, vos soli, quicumque in rem vestram fapitis, custodite animas vestras. juvenilia desideria fugite. Exemplis optimis præit Tobias. *Hic solus fugiebat consortia omnium, & peribat in Hierusalem ad templum Domini, & ibi adorabat ad Dominum Deum Israel.* Ninive, ubi Tobias habitabat, colluvies erat idololatriæ, vitiorum officina, & tamen ab omni sese turpitudine Tobias abstinuit. Hic nempe solus. Neminem pigeat virtuti solum operari, nec enim pigeret, si posset, vel solum cælo frui, Dei aspectu potiri.

II. Deus subinde præmium in hac etiam vitâ tribuit, qui nullam actionem bonam mercede sua destituit. Hæc illa Nymphis paterna in suos est providentia. In exilio Tobias longe fuit felicior, quam in patriâ; Deus illum periculis plurimis subduxit, & eas concessit facultates, quibus familiam honestissime aluit, insuper & egenos juvit. Macello & laniena destinatus à Sennacheribo rege incolumis evasit, à Gabelo pecuniam mutuo datam recepit, optatissimum filii matrimonium vidit, visum perditum recepit, ætatem longissimam vixit. Scutum divinæ providentiæ illum protexit. *Benedictio Domini super caput iusti, dixit Salomon: quod verissimum fuit de Tobia.*

Anno Christiano millesimo sexcentesimo trigesimo primo Vesuvium montem ea egit intemperies, ut à mille quingentis annis nihil tam terribile visum, auditum, lectum credatur. In ejusmodi terræ motu, qualem & Plinius secundus narrat, qui sub dio agebant, cervicalia capitibus imponebant, & linteis constringebant, ne à volantibus lapidibus læderentur. *Beatæ vir. qui in sensu cogitabit circumspicionem Dei, ac providentiam infinitam, quæ omnia circumspicendo in-tuetur & lustrat, omnia rectissime disponit, ordinat, regit ac gubernat. Omnes via hominis patent oculis ejus, spiritum ponderator est Dominus. Huic igitur Domino revela opera & dirigentur cogitationes tua. Quidquid agis, ad Deum, & ad ultimum finem tuum referas, & divina providentia amantissime semper, & in omni loco te*

D proteget. Hoc cervicali capiti tuo hæreat, & nusquam non tutus ibis. Divina providentia non solum cervical est mollissimum, sed ad versus mala & pericula firmissimum scutum, præsidium tutissimum. Hanc imponamus capiti & in viâ, quæ ad superos ducit, pergamus. Sub hoc cervicali, sub scuto isto non potest lædi, nisi, qui non vult defendi.

CAPVT III.

Tobias in cogitando Deo assiduisimus.

Tobias aded honestè & sanctè se gessit, ut rex Salomanasar hunc captivum suum eximie amari, cumque gratiâ non simplici honorârit. Nam Tobias integrum erat cundi, quod veller, agendi quod liberet. Deinde ad insigne in aulâ officium adscitus est. Erat enim, quod Græci dicunt ἀγαθὸς ἄνθρωπος: quidquid emendandum,